

Szaktárgyi kritériumvizsga **Média-, mozgókép- és kommunikációtanár**

A Szaktárgyi kritériumvizsga definíciója: a tanárképzés szakmai részét lezáró szóbeli szigorlat. Minden szakon eltérő, hogy mik ennek a vizsgának a feltételei, követelményei.

A vizsga előfeltételei:

- OT-MMK-111, Kommunikációs és médiatudomány alapozó
- OT-MMK-121, Filmelmélet alapozó

Mindkettő erős előfeltétel, azonban fontos megemlíteni, hogy nem csak ezeknek a tárgyaknak az anyagát kéri számon, hiszen ez egy nagy, összefoglaló vizsga. A konkrétan számonkért tantárgyak a következők:

- OT-MMK-251, Filmtörténet 1.
- OT-MMK-252, Filmtörténet 2.
- OT-MMK22- 142, Film és műfajiság (Bevezetés a műfajelméletbe)
- OT-MMK22- 281, Tömegkultúra 1.
- OT-MMK-111, Kommunikáció és médiatudomány alapozó
- OT-MMK-131, Médiatörténet
- OT-MMK-241, A reprezentáció politikája

Természetesen mindenki felveheti a vizsgát, aki megfelel az előfeltételeknek, attól függetlenül is, ha a számonkért tárgyak közül valamelyiket nem végezte el, így azonban az el nem végzett tárgy(ak)ra magától kell majd felkészülnie.

Fontos még megemlíteni, hogy ez a vizsga előfeltétele a szakmai tanítási gyakorlatnak, így addig nem lehet megkezdeni a rövid gyakorlatot, míg a hallgató nem abszolválja a modulzáró vizsgát.

A vizsga témakörei:

Mozgókép témakörök

- I. Egyetemes filmtörténet
 1. A filmes elbeszélés kialakulása és az epikus konvenció megszilárdulása. Az ősműfajok. Avantgárd mozgalmak a húszas évek Európájában
 2. A klasszikus és a modern elbeszélésmód
 3. Kortárs tendenciák. Posztmodern és posztklasszikus film. Slow Cinema és kortárs modernizmus
- II. Magyar filmtörténet
 1. A korai hangosfilmkorszak 1931-től 1945-ig
 2. A hatvanas évek új hulláma
 3. Irányzatok a hetvenes–nyolcvanas években
- III. Műfajelmélet és műfajtörténet
 1. A filmes műnemek. A filmműfaj(iság) definíciója. Műfaji komponensek (Barry Keith Grant, Király Jenő). Filmműfaj és filmstílus
 2. A filmműfajok tipológiája (Király Jenő, Torben Grodal, Rick Altman)
 3. A műfajok élete. Műfaji revizionizmus

Média témakörök

- I. Médiatörténet
 1. Rádió-, és televízió történet
 2. Könyv-, és képtörténet
 3. Sajtótörténet, a média társadalomtörténete
- II. Média és társadalom (médiakonvergencia)
 1. Hangfelvétel és popzene
 2. Kábel televízió: a vizuális kultúra hatalma
 3. Nyomtatott sajtó: az újságírás felemelkedése és hanyatlása
- III. A reprezentáció politikája és etikája
 1. szimbolikus tőke, szimbolikus erőszak
 2. identitáspolitika (kisebbségek, gender szerepek és társadalmi pozíciók)

(az alábbi altémákból kötelező egyet választani ennél a tételnél)

 - A) társadalmi nemi (gender) szerepek:
 - B) roma ábrázolás:
 - C) szegénység ábrázolás
 - D) háborús áldozatok ábrázolása:
 - F) fogyatékosok ábrázolása
 - G) A nézőpont szerepe az ábrázolásban
 - H) idős emberek ábrázolása
 3. Iskola (gyerekek és ifjúság)

Ezekhez a témákhoz alább részletezve van a kötelező szakirodalom. Mivel nem mindig ugyanazok az oktatók tartják a kurzusokat, így szükség volt a vizsga egységesítésére. Lehet, hogy az adott témához szakirodalom nem jelent meg az elvégzett kurzuson, azonban a vizsgán kötelező az ismerete.

A vizsga menete:

A vizsga menete: A vizsga szóbeli. Minden hallgató **tételt húz** és az adott tételből felel. Értelemszerűen minden tételt meg kell tehát tanulni. Amíg az egyik hallgató beszél, addig a következő felkészül. Az első hallgató kap külön felkészülési időt. A bizottság a tétel mellett a hallgató bemeneteli követelményekhez kapcsolódó általános tudására is rákérdez. A felkészülésnél fontos, hogy a tételben olvasott szakirodalmakat és példákat (pl filmeket, médiaeseményeket) a vizsgázók térben és időben is el tudják helyezni és kontextualizálni is tudják azokat. Ha például a tétel címében megjelenik egy fogalom (szimbolikus tőke, reprezentáció, gender, stb.), tudni kell a fogalom társadalomtörténeti kontextusáról, a hozzá kapcsolódó legfontosabb szerzőkről, elméletekről, kritikákról is.

Szakirodalom lista:

Mozgóképek témakörök

- I. Egyetemes filmtörténet
 1. A filmes elbeszélés kialakulása és az epikus konvenció megszilárdulása. Az ösműfajok. Avantgárd mozgalmak a húszas évek Európájában
 - Gunning, Tom: Nonkontinuitás, kontinuitás, diszkontinuitás: a korai filmek műfajainak elmélete. In: *A kortárs filmelmélet útjai* (ed. Vajdovich Györgyi). Budapest, Palatinus, 2004. 304–319.
 2. A klasszikus és a modern elbeszélésmód
 - Kovács András Bálint: *A modern film irányzatai. Az európai művészfilm, 1950–1980*. Budapest, Palatinus, 2005. 160–219.

- Bordwell, David: *A klasszikus elbeszélésmód: a hollywoodi példa*. In: Uő: *Elbeszélés a játékfilmben*. Budapest, Magyar Filmintézet, 1996. 169–216.
- 3. Kortárs tendenciák. Posztmodern és posztklasszikus film. Slow Cinema és kortárs modernizmus
 - Király Jenő: A film második gyermekora (A mai tömegfilm fejlődéstendenciái). In: Uő: *Frivol múzsa. A tömegfilm sajátos alkotásmódja és a tömegkultúra esztétikája*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1993. 772–783.
 - Pápai Zsolt: Újjászületés és második gyermekkor. Bevezetés Új-Hollywood történetébe. In: Pápai Zsolt – Varga Balázs (szerk.): *Korszakalkotók. Kortárs amerikai filmrendezők*. Tudással a Jövőért Alapítvány, Budapest, 2013. 11–46.

II. Magyar filmtörténet

1. A korai hangosfilmkorszak 1931-től 1945-ig
 - Pápai Zsolt: El nem csókolt csókok. Megjegyzések a „magyar film noir-ról”. *Metropolis*, 2013/4. 8–32. <http://metropolis.org.hu/el-nem-csokolt-csokok-1>
 - Vajdovich Györgyi: A magyar film 1939 és 1945 között. *Metropolis*, 2013/2. 6–10. <http://metropolis.org.hu/a-magyar-film-1939-es-1945-kozott>
 - Vajdovich Györgyi: Vígjátékváltozatok az 1931–1944 közötti magyar filmben. *Metropolis*, 2014/3. 8–22. <http://metropolis.org.hu/vigjatekvaltozatok-az-1931-1944-kozotti-magyar-fimben-1>
2. A hatvanas évek új hulláma
 - Gelencsér Gábor: *Az eredendő máshol*. Magyar filmes szölamok. Gondolat, Budapest, 2014, 32–60.
 - Varga Balázs: Párbeszédok kora. A hatvanas évek magyar filmje. In: Rainer M. János (szerk.): *„Hatvanas évek” Magyarországon*. 56-os Intézet, Budapest, 2004, 427–446.
3. Irányzatok a hetvenes–nyolcvanas években
 - Gelencsér Gábor: *Az eredendő máshol*. Magyar filmes szölamok. Gondolat, Budapest, 2014, 119–137
 - Kovács András Bálint: *A film szerint a világ*. Palatinus, Budapest, 2002, 183–282.
 - Szilágyi Ákos: Az elmesélt Én. Az „új érzékenység” határai. *Filmvilág*, 1985/7. 27–29.

III. Műfajelmélet és műfaj történet

1. A filmes műnemek. A filmműfaj(iság) definíciója. Műfaji komponensek (Barry Keith Grant, Király Jenő). *Filmműfaj és filmstílus*
 - Király Jenő: *Mágikus mozi. Műfajok, mítoszok, archetípusok a filmkultúrában*. Budapest: Korona, 1998. 23–84.
2. A filmműfajok tipológiája (Király Jenő, Torben Grodal, Rick Altman)
 - Grodal, Torben: A fikció műfajtipológiája. In: Kovács András Bálint – Vajdovich Györgyi (eds.): *A kortárs filmelmélet útjai*. Budapest: Palatinus, 2004. 320–355.
3. A műfajok élete. Műfaji revizionizmus
 - Kagan, Norman (2009): *McCabe és Mrs. Miller*. *Metropolis* (2009) no. 2. 42–54.
 - Elsaesser, Thomas: A hang és a téboly történetei. Jegyzetek a családi melodrájáról. *Metropolis* (2012) no. 3. 14–35.

- Hahner Péter: Hatlövetű történelem. Western: legendák és tények. *Filmvilág* (2004) no. 5. 30–37.

Média témakörök

I. Médiatörténet

1. Rádió-, és televízió történet

- Bourdieu, Pierre: *Előadások a televízióról*, Osiris, Budapest, 1996/2001, Előszó: A stúdió és kulisszái, 13–42.
- Vajda Éva: Általában a rádióról, in: Hargitai H szerk., *Kisközösségi Rádiók Kézikönyve*, Szabad Rádiók Magyarországi Szervezete, 2005 <https://tinyurl.com/kkkonyv> pp 25–27.
- segédanyag: *A magyar televízió története*: <http://mek.osz.hu/02100/02185/html/516.html>

2. Könyv-, és képtörténet

- Chartier, Roger: A kódextől a képernyőig: az írott szó röppályája”, *BUKSZ*, 1994, 305–311.
- Benjamin, Walter: A műalkotás a technikai sokszorosíthatóság korszakában, in: uő: *Kommentár és prófécia*, Gondolat, Budapest, 1969, 301-334, letölthető (másik fordításban): http://aura.c3.hu/walter_benjamin.html

3. Sajtótörténet, a média társadalomtörténete

- Briggs, Asa – Burke, Peter, *A média társadalomtörténete*, Budapest, Napvilág, 9–20.
- Kókay-Buzinkay-Mirányi: *A magyar sajtó története*, Magyar újságírók szövetsége, bevezető fejezet.

II. Média és társadalom (médiakonvergencia)

- Richard Campbell, Christopher R. Martin, Bettina Fabos (2012/17) *Media & Culture. An Introduction to Mass Communication*. Boston, New York: Bedford/St. Martin's.

https://mega.nz/#!Ttl0iaxZ!BtK_ikJNczxCuDH0ALi1zLqwM_xRkC3CU7Nvy5VgudI

- Chapter 4: Sound Recording and Popular Music, 114–155.
- Chapter 6: Television and Cabel: The Power of Visual Culture, 193–237.
- Chapter 8: Newspapers: The Rise and Decline of Modern Journalism, 270–313.

III. A reprezentáció politikája és etikája

1. szimbolikus tőke, szimbolikus erőszak

- Bourdieu, Pierre: *Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke* = http://szserv.socio.u-szeged.hu/HEFOP/HEFOP_2006_november_2_rétegződés_CD/1.3_Angelus_z_Bourdieu_tőkefajták.pdf
- Császi Lajos: A médiaerőszak mint a társadalmi erőszak szimbolikus helyettesítője, in: Stachó László, Molnár Bálint szerk.: *A médiaerőszak. Tények, Mítoszok, Viták*. Mathias Corvinus Collgium, Budapest, 2009, 101–123.

2. identitáspolitika (kisebbségek, gender szerepek és társadalmi pozíciók)

- Stuart Hall: A kulturális identitásról, ford. Farkas Krisztina és John Éva, in: Feischmidt Margit (szerk.): *Multikulturalizmus*, Osiris Kiadó, Budapest, 1997, 60–86.
- Davis, Lennard, „Constructing Normalcy” in *The Disability Studies Reader*. New York: Routledge, 2013, 3–11.

plusz 1 választható altéma (csak egyet kell választani A-H közül):

A) társadalmi nemi (gender) szerepek:

- Balogh Lídia, Kassa Nóra, Sinkó Zsófia (szerk.): Nők mint az erőszak áldozatai a médiában. *Álláspontok és esettanulmányok, MONA – Magyarországi Női Alapítvány*, Budapest, 2011 <https://nokjoga.hu/sites/default/files/filefield/keret-media-esettanulmanyok-nok-elleni-eroszak-2011.pdf>

B) roma ábrázolás:

- Gregor Anikó – Lőrincz Dalma: Az etnikai maszkulinitás konstruálásának egyik példája, avagy Fecó esete a Való Világgal, in Bogdán Mária – Feischmidt Margit – Guld Ádám (szerk.): „Csak másban”. *Romareprezentáció a magyar médiában*, Gondolat Kiadó – PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, Budapest – Pécs, 2013, 45–65.
http://kisebbssegkutato.tk.mta.hu/uploads/files/olvasoszoba/intezetikiadvanyok/Csak_masban.pdf

C) szegénység ábrázolás

- Hammer Ferenc: Közbeszéd és társadalmi igazságosság: a Fókusz szegénységábrázolása, *Médiakutató*, 2004 tavasz
http://www.mediakutato.hu/cikk/2004_01_tavasz/01_kozbeszed

D) háborús áldozatok ábrázolása:

- S. Sontag: *A szenvedés képei*, Európa, Budapest, 2004 (egy választott fejezet)

F) fogyatékosok ábrázolása

- Kiss Viktor, A teljesség politikája – Fogyatékosdiskurzusok és a normalitás ideológiája Magyarországon, in *A nemzetközi és hazai fogyatékospolitika a 21. században*, Szerkesztette: Laki Ildikó, MTA TK SZI - L'Harmattan, 2013. 11–38.
<http://www.kissviktor.hu/wp-content/uploads/2013/05/Kiss-Viktor-A-teljess%C3%A9g-politik%C3%A1ja-Fogyat%C3%A9kos-diskurzus-ideol%C3%B3gia.pdf>

G) A nézőpont szerepe az ábrázolásban

- Mieke Bal: Fokalizáció – letölthető: <http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszett/mmi.elte.hu/szabadbolcseszett/mediatar/vir/szovegyujtemeny/bal/nyomtatasi.html>

H) idős emberek ábrázolása

- Kokas Dóra - Lakatos Szilvia (2013): Az idősek, In *Esélyegyenlőség a mai Magyarországon*, Pécs: PT-BTK-NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, 163–171. http://www.wlislocki.tamop.pte.hu/dokument/eselyenloseg_kotet.pdf

3. Iskola (gyerekek és ifjúság)

- H. B. Fallin Hunzaker: Making sense of Misfortune, Cultural Schemas, Victim Redefinicion and the *Perpetuation of Stereotypes* = Social Psychology Quaterly, Vol. 77, No 2, 166–184.
- Darder-M. Baltodano-R.D. Torres (szerk.) *The Critical Pedagogy Reader*, An Introduction London-NY, RoutledgeFalmer, 2003, 1–24.